

Makroekonomska projekcija za Crnu Goru je rađena na osnovu simulacije modela za period 2002. g. do 2005. g. Model je adaptiran tako da odražava neke specifičnosti crnogorskog ekonomskog sistema i institucionalnog okvira. Model se ne oslanja na istorijske podatke zbog strukturnih promjena i događaja koji su se desili u poslednjih deset godina (hiperinflacija, ratovi u regionu, tri različite valute...). Model pokriva najvažnije komponente bruto domaćeg proizvoda, platni bilans, ukupne prihode i rashode državne uprave i devizne rezerve, kao i novčanu masu.

Projekcija pretpostavlja da će se strana pomoć smanjiti za 50% u 2003. g., što bi značilo i smanjenje stope rasta državnih troškova. Stopa rasta neto (novih) investicija u narednim godinama se očekuje da će biti oko 5%.

Tabela 2.

*Makroekonomski model za
Crnu Goru*

A. Egzogene varijable (godišnja stopa rasta, izuzev poreska stopa)

Varijable / Godina	2001	2002	2003	2004	2005
PE – Domaće cijene	22.1	9.6	4.8	2.7	2.2
PF – Strane cijene	2.6	2	1.8	2	2
RT – Poreska stopa	33.6	33.6	33.6	33.6	33.6
QG – Državni izdaci	4	4	0	4	4
QI – Realne investicije	5	5	5	5	5
GBCAO – Neto faktorski prihodi i transferi	10	12	6	4	4
GBKAO – Drugi neto faktorski prilivi	10	11	6	5	5
QYF – Realni inostrani BDP	1.7	1.5	2.9	2.5	2.5

B. Komponente BDP-a u tekućim cijenama

Varijable / Godina	2001	2002	2003	2004	2005
Potrošnja	817	938.2	1,011.80	1,072.90	1,134.40
Investicije	201	231.3	254.6	274	293.9
Država	385	438.9	460.1	490.4	521
Izvoz	396	440.7	481.9	522.8	567.3
Uvoz	-749	-827.9	-880.8	-936.4	-1,000.90
Trgovinski bilans	-353	-387.1	-398.9	-416.5	-433.7
BDP	1,049.00	1,221.30	1,327.60	1,420.80	1,515.70

C. Bilans plaćanja i inflacija

Varjiable / Godina	2001	2002	2003	2004	2005
Bilans:					
Roba i usluga	-353	-387.1	-398.9	-416.5	-433.7
Drugih tekućih kategorija	154	172.5	182.8	190.1	197.7
Tekućeg računa	-199	-214.7	-216.1	-226.4	-235.9
Finansiranje države	32	27.9	13.4	12.3	11
Drugi neto prilivi kapitala	178	197.6	209.4	219.9	230.9
Bilans kapitalnog računa	210	225.5	222.8	232.2	241.9
Ukupni bilans	11	10.8	6.7	5.8	6

D. Ostale endogene varijable

Varijable / Godina	2001	2002	2003	2004	2005
Poreski prihodi	353	411	446.7	478.1	510
DQY – Realni rast BDP - a		0.84	1.49	4.06	4.3
DPY – procentualna promjena u BDP deflatoru		15.4	7.1	2.9	2.3
DQYP-Stopa rasta potencijalnog BDP - a		4.02	4.19	4.33	4.37

Podaci o osnovnim komponentama BDP su dobijeni na bazi postojećih raspoloživih podataka, a podaci o ličnoj potrošnji su dobijeni na bazi Istraživanja o prihodima stanovništva ISSP.

Prvih godina su nešto slabije stope rasta, koje u stavri odražavaju i realano stanje u privredi Crne Gore, gdje se još uvijek ne bilježe značajnije stope rasta u pojedinim granama, kao ni investicije u većem obimu. Od 2004. se očekuje da će Crna Gora ostvarivati stope rasta karakteritične za tranzicione privrede. Teško je očekivati da će se trgovinski bilans, kao pregled uvoza i izvoza roba i usluga popraviti u kratkom peridou. Uvoz je dosta teško smanjiti u kratkom roku, tako da se može ići na povećanje izvoza, i to prvenstveno u domenu usluga. Jedna od pretpostavki je i postepena stabilizacija cijena i svođenje inflacije na nivo inflacije u eurolendu.

Na osnovu modela je urađena i projekcija osnovih makroekonmskih pokazatelja.

*Tabela 3.**Projekcija makroekonomskih pokazatelja za Crnu Goru u periodu*

Makroekonomski pokazatelji	2003	2004	2005	2006
BDP (mil eur)	1,328	1,421	1,516	1,618
BDP stopa realnog rasta	1.49	4.06	4.3	4.6
Stanovništvo	669,914	673,263	676,630	680,013
BDP po glavi stanovnika	1,982	2,111	2,241	2,379
Inflacija	8%	4%	2,3%	2,1%
Broj zaposlenih	222,006	228,527	235,340	242,339
Stopa nezaposlenosti	21,36%	19,48%	17,61%	15,75%
Broj penzionera	89,184	90,076	90,977	91,886
Bilans plaćanja	-33	33	34	35
Strane direktne investicije	120	150	180	200
Strana pomoć	30	25	20	0
Budžetski deficit	27.9	13.4	12.3	11
M 1	404	424	446	468
Štednja (mil eur)	30	50	75	100
Siva ekonomija	20%	15%	13%	11%

Osnovne pretpostavke su da će se bilans plaćanja postepeno uravnotežiti i početi da ostvaruje suficit. S obzirom na politički stabilno okruženje i intezivan process privatizacije u narednom periodu planirane su strane direktne investicije u većem obimu. U njih su uključene i nove "green field" investicije, kao i investicionih planovi po osnovu već privatizovanih kompanije, kao i reinvestiranje stranih kompanija koje posluju u Crnoj Gori.